

Det finska språket och språksituationen i Finland

De nordiska språkpiloterna
9.10.2008

Finskan...

- är ett finsk-ugriskt språk
(närmast släkt med estniskan, ungerskan)

Var talar man finska i dag?

- I Finland ca 5 milj.
- I Sverige 300 000
- I Nord-Norge ca 12 000
- I Östra Karelen och Ingermanland 50 000- 100 000
- I Nord-Amerika, Australien och övriga världen sammanlagt ca 500 000

- Skriftspråket utvecklades av dialekterna som talades i sydväst
- Den första boken ABC-kiria 1543
- Se Wsi Testamenti 1548
- Skrivsättet påverkades av latin, tyska och svenska

Skriftskolan -> läskunnighet (inte skrivkunnighet)

Folkskolan

- undervisning delvis på finska fr.o.m. 1860-talet

Kalevala 1849 (Elias Lönnrot samlade)

- Språkförordningen 1863 skulle ge finskan en officiell ställning inom 20 år
->modern finska utvecklas

Nya ord bildas

kirja	- >	kirjasto	(bibliotek)
oppi	->	yliopisto	(universitet)
puhe	->	puhelin	(telefon)
nauha	->	nauhuri	(bandspelare)
tape	->	teippi	(tejp)
Tieto,kone	->	tietokone	(dator)

Lånord från svenskan

- posti
- sänky
- ruuvi
- tuoli
- lamppu
- hattu
- pallo
- kortti
- pyssy
- lasi

Om struktur och grammatik:

Verb

personer
modus
Tempus
Infin->
Nom/part

Substantiv
Adjektiv
Pronomen
Numeraler

Kasus, 15
numerus
poss.suff

Partikel;
Aderb,
post- och
prepositioner

böjs
vanligen
inte

- Ordföljd spelar mindre roll!!
- OBS! HÄN = han/hon
- Inga genus, inga artiklar!

- Verb laulaa
- Personer laulan, laulat, laulaa
laulamme, laulatte, laulavat
- Tempus presens/ imperfekt/ perfekt/ pluskvamperf
hjälpverb+part
- Modus indikativ
potential (-ne)
konditional (-isi)
imperativ
- Nominal (laulaessani, laulellen)

Substantivets böjning

- Numerus sing/pl
- **Kasus** -> koulu, koulun, koulua, kouluna, kouluksi
 - » koulussa, koulusta, kouluun
 - » koululla, koululta, koululle
 - » koulutta, kouluineen, kouluin
 - » Akk. som nom/gen/part
- **poss.suff** (+ andra ändelser)
- **Koulu-ssa-ni-kin-ko?**

Tvåspråkighet

Språklagen (1922) / 2003:

-finska och svenska är landets nationalspråk

-5,6% svenskspråkiga

-Mest vid kusten Nyland, Åboland, Österbotten

-Ett enspråkigt svenskt landskap Åland (26 000 inv)

-Samhällsservice, utbildning och information enligt lika grunder

-Finlandssvenskarna: En statistisk rapport 2005 /Folktinget

-www.spraktidningen.se

<http://www.spraktidningen.se/aktuellt.lasso?view=083>

Gymnasium

- Obligatoriska kurser i svenska 5/6
- Studentexamen i
Modersmål, A-språk, ma/real
- Examen i svenska inte längre obligatorisk
->Trend: 30 % väljer bort svenskan
- B-språk: allt färre tar examen
-> språkkunskaperna blir smalare

litteratur

- Klassiker:
- Aleksis Kivi: Sju bröder
- Mika Waltari: Sinuhe egyptiern
- Väinö Linna: Okänd soldat, Söner av ett folk
- Nyare litteratur:
- Antti Tuuri: Pohjanmaa (En dag i Österbotten)
- Kari Hotakainen: Löpgravsvägen
- Arto Paasilinna: flera titlar

- Aktuella finlandssvenska författare:
- Merete Mazzarella
- Monika Fagerholm (Diva, Den amerikanska flickan)
- Kjell Westö (Där vi en gång gått, Drakarna över Helsingfors, Vådan av att vara Skrake, Lang)
- Lars Sund (Colorado Avenue, Lanthandlerskans son, Eriks bok, En lycklig liten ö)

Finsk litteratur i översättning:

- <http://dbgw.finlit.fi/kaannokset/index.php?lang=SWE>
- <http://www.finlit.fi/fili/se/index.php>